

*Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının
101-ci ildönümünə həsr olunmuş*

**“HEYDƏR ƏLİYEV:
MULTİKULTURALİZM VƏ TOLERANTLIQ
İDEOLOGİYASI”**

VII Beynəlxalq elmi konfransın

MATERİALLARI

7 may 2024-cü il

VII International Scientific Conference

**“HEYDAR ALIYEV:
THE IDEOLOGY OF MULTICULTURALISM AND
TOLERANCE”**

dedicated to the 101st anniversary of the birth of National Leader

MATERIALS

7 May 2024

VII Международная научная конференция

**«ГЕЙДАР АЛИЕВ:
ИДЕОЛОГИЯ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМА
И ТОЛЕРАНТНОСТИ»**

*посвященная 101-летию со дня рождения
Общенационального лидера*

МАТЕРИАЛЫ

7 мая 2024 года

Ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 101-ci ildönümünə həsr olunmuş
“HEYDƏR ƏLİYEV: MULTİKULTURALİZM VƏ TOLERANTLIQ İDEOLOGİYASI”
VII Beynəlxalq elmi konfransın materialları.
– Bakı: Mütərcim, 2024. – 360 səh.

ISBN: 978-9952-28-700-4

© ADU, 2024

Konfransın təşkilat komitəsi

Sədr:

Abdullayev K.M.

Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, akademik

Sədr müavini:

Qəribova J.Ə.

ADU-nun Beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, professor

Sədr müavini:

Hacıyeva K.B.

ADU-nun Tədris məsələləri üzrə prorektoru, dosent

Üzvlər:

1. Cəfərova T.Ş. (ADU-nun Sosial məsələlər və ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə prorektoru, dosent)
2. Mehrafov V.A. (ADU-nun Ümumi işlər üzrə prorektoru, dosent)
3. Rəhimov A.H. (ADU-nun Beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri, dosent)
4. Abdiyeva Ə.M. (ADU-nun Fəlsəfə və ictimai elmlər kafedrasının müdiri, dosent)
5. Allahverdiyev Q.Ə. (ADU-nun Multikulturalizm məsələləri üzrə rektorun müşaviri, professor)
6. Aykurt Kseniya (Belqrad Universitetinin Şərqşünaslıq kafedrasının müdiri, professor, Serbiya)
7. Nesterov A.Q. (Ural Federal Universiteti, professor, Rusiya)
8. Ergin A. (Orta Doğu Texniki Universitetinin professor, Türkiyə)
9. Bayxanov İ.B. (Çexistan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru, siyasi elmlər doktoru, Rusiya)
10. Bejenaru L.E. (Al.I.Kuza adına Universitet, professor, Yassı Universitetində Azərbaycan Multikulturalizm mərkəzinin müdiri, Rumıniya)
11. Əliyev L.R. (ADU-nun Multikulturalizm mərkəzinin müdiri)
12. Əliyeva S.F. (ADU-nun Regionşünaslıq kafedrasının müdiri, professor)
13. İmanov M.K. (ADU-nun Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının müdiri, akademik)
14. İmanova S.R. (ADU-nun Elm şöbəsinin müdiri, dosent)
15. Jurayev A.T. (Buxara Dövlət Universitetinin prorektoru, Özbəkistan)
16. Kərimov A.B. (ADU-nun İKT xidmətinin müdiri)
17. Kunina İ.A. (ADU-nun Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının dosenti)
18. Həsənov R.V. (Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru)
19. Kyani Ş. M. (Pakistanın Milli Müasir Dillər Universitetinin rektoru, Pakistan)
20. Rüstəmov A.İ. (ADU-nun "Azərbaycanşünaslıq" mərkəzinin müdiri, t.f.d.)
21. Vulf K. (Augsburq Universitetinin professor, Almaniya)
22. Yusifzadə A.M. (ADU-nun Beynəlxalq münasibətlər kafedrasının müdiri, professor)
23. Zeynalli C.A. (ADU-nun İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri)
24. Zeynalova N.E. (ADU-nun Pedaqogika kafedrasının müdiri, dosent)

POLITENESS THEORY AND THE CONCEPT OF FACE

Keywords: *Politeness theory, the concept of face, linguistic politeness, fundamental theory*

Ключевые слова: *Теория вежливости, понятие лица, языковая вежливость, фундаментальная теория*

Açar sözlər: *Nəzakət nəzəriyyəsi, üz anlayışı, linqvistik nəzakət, fundamental nəzəriyyə*

Following crafted by Grice (1967, 1975) and Goffman (1967), B&L's hypothesis of semantic amiability has ruled research in pragmatics for a considerable length of time. This comprises of two parts: a crucial hypothesis concerning the idea of good manners and how it capabilities in communication, and a rundown of pleasantness procedures, drawing on models from languages (i.e., English, Tzeltal, and Tamil). The essential reason is that courteousness in any culture can be made sense of concerning a predetermined number of widespread peculiarities, in particular the develop of face and certain social factors - i.e., contrasts in power (P), social distance (D) and the general burden of specific demonstrations (R). B&L (1978: 66) characterize face as "the public mental self view that each part needs for himself" and separation it into two sorts: negative and positive. Negative face alludes to the craving of each and every skillful grown-up individual from a culture that his/her activities be unhampered by others, while positive face includes the craving of each and every individual from a culture that his/her needs be alluring to some others in any event. At the end of the day, positive face can be considered "the positive and steady picture individuals have of themselves, and their craving for endorsement", while pessimistic face, then again, is "the fundamental case to regions, individual, also, freedoms to non-interruption" (in the same place.: 61). One more significant component in figuring out how face and graciousness are associated includes what B&L call a face-compromising demonstration (FTA). This happens in friendly cooperations which characteristically compromise the essence of the speaker (S) or listener (H, for example, when one makes a solicitation, dissents, offers guidance, and so on. The likely seriousness of a not set in stone by different variables, which incorporate the accompanying: the social distance (D) of the S and the H; the relative power (P) of S and H; and without a doubt the positioning (R) of burden in a specific culture. Therefore, procedures to conceal any hint of failure are picked agreeing to the gravity of the FTA.

Politeness subsequently emerges through relief of an activity that can undermine either bad face (e.g., a solicitation) or positive face (e.g., a refusal). The wonderful of positive face is called positive respectfulness and is communicated by showing similitudes among interactants and by communicating enthusiasm for the questioner's mental self view, though regrettable good manners can be communicated by fulfilling negative face as far as showing regard for the recipient's right not to be forced on.

References:

1. Redefining politeness: Power and status in the digital age, Darsita Suparno, Ita Fitriana, Nadra Nadra, Fahmi Gunawan & Saad Boulahnane, Cogent Arts & Humanities (2023), 10: 2218195.
2. Brown, P. & Levinson, S. C., Gumperz, J. J. (1987). Politeness: Some universals in language usage (Studies in Interactional Sociolinguistics 4). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511813085>
3. Caballini, C., Agostino, M., & Dalla Chiara, B. (2021). Physical mobility and virtual communication in Italy: Trends, analytical relationships and policies for the post COVID-19. Transport Policy, 110, 314–334. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2021.06.007>
4. Crystal, D. (2004). Language and the Internet (Vol. 21, Issue 1). Cambridge University Press. <https://www.pdfdrive.com/language-and-the-internet-d6566525.html>
5. DePaula, N. (2023). Political ideology and information technology in government online communication. Government Information Quarterly, 40(1), 101747. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2022.101747>
6. Izomovich, R. Z., & Shavkatovich, S. X. UDC: 82 REDUCTION AS THE WAY OF THE LANGUAGE ECONOMY MANIFESTATION. SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY, 68(15), 4144.

7. Izomovich, R. Z., & Fazliddinova, U. D. (2022). Influence of orthography in teaching english and second language acquisition. *Thematics Journal of Applied Sciences*, 6(1).
8. Расулов, З. И. (2017). Особенности позиционными типологией в лингво маданиятшунослик ўрни. 56. *Илмиймақ* https://scholar.google.com/citations?n_for_view=BMFYyZIAAAAJ, 7.
9. Izomovich, R. Z., & Mohinur, N. . (2023). TIL O'QITISHDA MANIPULYATSIYANING O'RNI VA MUHIM AHAMIYATI. *Integration Conference on Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes*, 312–314. Retrieved from <https://conferenceseries.info/index.php/online/article/view/1079>
10. Erkinovna, Y. F., Djurabaevna, D. N., & Madina, S. (2020). The Expression of Politeness Category in The Uzbek And English Languages. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(09).

Yunusova Gülnar
AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu

YAPONIYA ƏDƏBİ-MƏDƏNİ MÜHİTİNDƏ ŞƏRQ-QƏRB QARŞIDURMASI

Açar sözlər: Yaponiya, qərbləşmə, Şərq, Qərb, ədəbiyyat, qarşıdurma

Key words: Japan, westernization, East, West, literature, conflict

Ключевые слова: Япония, вестернизация, Восток, Запад, литература, конфликт

Şərq-Qərb qarşıdurması cəmiyyətlərarası münasibətlərdə öz əhəmiyyətini sübut etmiş, dünya tarixinin vəhdətini və dinamizmini yaradan fundamental hadisədir. Dünya tarixini şərtləndirən belə mühüm hadisə qarşısında biganə qalmaq, qəbul edilən münasibətin tələblərindən qaçmaq mümkün deyildir. Dünya tarixini formalaşdıran bu fundamental hadisə çərçivəsində Yaponiya, yapon xalqı, yapon cəmiyyəti dünyada öz imtiyazlı yerini qazanmışdır.

Uzaq Şərq ölkəsi Yaponiyanın Qərb dünyası ilə tanışlığı XVI əsrə təsadüf etmişdir. 1542 – 1543-cü illərdə Portuqaliya gəmilərinin ilk dəfə Yaponiyaya odlu silah gətirmələri və 1549-cu ildə misyoner Françis Xavierin yaponları xristianlıqla tanış etməsilə Qərb təsirləri Yaponiyaya daxil olmuşdur. Bu dövrdə ticarət sürətlə inkişaf etmiş, Portuqaliyanın ardınca İspaniya, Hollandiya, İngiltərə və s. ölkələrin ticarət gəmiləri də Yaponiya limanlarına daxil olmuşdur. Bu proseslər nəticəsində əsrlərdir qəbul olunmuş samuray mədəniyyəti, ənənələr kökündən sarsılmağa başlamışdır. Tokuqava hakimiyyəti Qərbdən gələn güclü axınların qarşısını almaq üçün 1635-ci ildə təcrid siyasətinə əl atmış, Yaponiya gəmilərinin xarici ölkə limanlarına səfər etməsinə qadağa qoyaraq digər ölkələrlə olan əlaqələrini kəsmişdir. Beləliklə, Yaponiya Qərb təsirlərindən qorunmaq üçün 250 ilə yaxın müddətdə dünyadan təcrid olunma siyasətini həyata keçirmişdir. XIX yüzilliyin birinci yarısından etibarən Qərb imperiализmi Şərqi Asiyada daha aktiv rol oynamış, xarici ölkələrin hərbi və ticari gəmiləri Yaponiyanın limanlarına da daxil olmağa başlamışdır. Bununla da Qərb dövlətlərinin texnoloji inkişafı və hərbi gücü yapon ziyalıların diqqətindən yayınmamış, öz ənənəvi düşüncə və texnologiyalarını yenidən nəzərdən keçirməli olduqlarını anlamışlar. Artıq bu dövrdə Yaponiyada iki qrup formalaşmış, Şərq ilə Qərbin qarşıdurması yenidən ən pik həddə çatmışdır. Birinci qrupu təmsil edən ziyalılar Konfutsi düşüncəsini əsas tutaraq iqtisadi sahədə yeni islahatların keçirilməsini tələb edirdilər. İkinci qrup isə Qərbin inkişafına meyl edərək, ölkənin dünyaya açılaraq beynəlxalq ticarətə qoşulmasını istəyirdi. Nəhayət, 1868-ci ildə Tokugava sülaləsinin hakimiyyətinə son verilmiş, Meyci Reforması (明治維新 – Meyci İşin) ilə Yaponiya qapılarını dünyaya açmışdır. Meyci hakimiyyətinin həyata keçirdiyi islahatlarda Qərbin inkişaf etmiş ölkələri nümunə götürülmüş, Qərb dünyasının təcrübəsindən geniş miqyasda istifadə olunmuşdur. “*Reformadan üç il sonra hökumət tərəfindən Amerika və Avropanı tanımaq üçün səfərlər təşkil olunurdu. Bu səfərlərdən ilkinə 1871-1873-cü illərdə İvakuranın komandası gerçəkləşdirdi. Vətəndaşlar arasında Qərb mədəniyyətinə qarşı böyük bir maraq vardı*” [1, s.107]. Ölkəni Qərbdəki modellərə uyğunlaşdırmaq üçün təhsilin modeli və məzmununda dəyişikliklər həyata keçirilmiş, 1873-cü ildə yeni tipli məktəblər, 1877-ci ildən isə ali təhsil ocaqları fəaliyyətə başlamışdır. 1860-80-ci illərdə doğulan yazıçılar, mütəfəkkirlər, incəsənət xadimləri yeni universitetlərdə təhsil aldıkları üçün artıq öncəki nəsildən fərqli təfəkkürə yönəlmişdilər. Minlərlə yapon gənci Qərb təhsili almaq üçün

Səmədova Səbinə	
ŞƏRQDƏ ELMİN, MƏDƏNİYYƏTİN ÇİÇƏKLƏNDİYİ QIZIL DÖVR.....	146
Hüseynova Sevinc	
C.OSTİN VƏ İ.ƏFƏNDİYEVİN ƏSƏRLƏRİNDƏ FRAZEOLÖJİ BİRLƏŞMƏLƏRİN ƏSAS XÜSUSİYYƏTLƏRİ	147
Mirzəyeva Sevinc	
FƏRQLİ MƏDƏNİYYƏTLƏRİN FOLKLOR MƏTNLƏRİNDƏ PARALELLİK – QLOBAL ARXAİK TƏFƏKKÜR MODELİNİN RELİKT İZLƏRİ KİMİ (AZƏRBAYCAN VƏ İNGİLİS XALQ NAĞİLLARININ MATERIALARI ƏSASINDA)	148
Штефан Бачу	
МАГИЧЕСКИЙ РЕАЛИЗМ: ПЕРЕНОС СРЕДНЕВЕКОВОГО ВООБРАЖАЕМОГО В ПОСТМОДЕРНИСТСКУЮ РИТОРИКУ КАМАЛА АБДУЛЛЫ	150
Tajdehibonab Mehparə	
RUSİYA VƏ POLŞA ARASINDA TEATR SƏNƏTİ SAHƏSİNDƏ ƏLAQƏLƏR (1993-2006).....	153
Samkharadze Teona	
THE PARALLELS OF GOD METAPHORS' IN GEORGIAN-GERMANIC MYTHOLOGIES	155
Ağalarova Vüsalə	
MƏDƏNİYYƏTLƏRİN FORMALAŞMASINDA DİL FAKTORUNUN ROLU.....	156
Tanrıverdiyeva Hüsniyyə	
MƏDƏNİYYƏTLƏRARASI ÜNSİYYƏTDƏ METAFORLARIN ROLU.....	158
Wang Jibao	
VARIOUS FORMS OF CULTURAL EXCHANGES AND DEVELOPMENT BETWEEN CHINA AND AZERBAIJAN	160
You Xin	
AZERBAIJAN-CHINA: COMPARISON CHINESE SPRING FESTIVAL AND AZERBAIJANI SPRING FESTIVAL IN THE CONTEXT OF MULTICULTURALISM	161
Yuldasheva Feruza	
POLITENESS THEORY AND THE CONCEPT OF FACE	163
Yunusova Gülnar	
YAPONİYA ƏDƏBİ-MƏDƏNİ MÜHİTİNDƏ ŞƏRQ-QƏRB QARŞIDURMASI	164
Zeynalova Aybəniz	
MƏDƏNİYYƏT ELEMENTLƏRİNİN DİLDƏ ƏKS OLUNMASI	166
Казлаускене Виталия	
МУЛЬТИКУЛЬТУРНЫЕ ЦЕННОСТИ, ЗАКОДИРОВАННЫЕ В ЛИНГВИСТИЧЕСКИХ КОНЦЕПТАХ: НА ПРИМЕРЕ КОНЦЕПТА МАТЕРИНСТВА	166
Присакару Думитру	
РЕЛИГИОЗНЫЕ И МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ В «ИСКАНДЕР-НАМЕ» НИЗАМИ ГЯНДЖЕВИ И «АЛЕКСАНДРИИ»	168
Михайлов Клаудия	
РЕАЛИЗАЦИЯ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ДИАЛОГА И ВОСПИТАНИЕ ЭТНОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В РУМЫНСКОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ	171
Беженару Людмила	
ПЕРЕВОДЫ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ КАК МОСТ В ДИАЛОГЕ КУЛЬТУР ВОСТОКА И ЗАПАДА.....	173
Мальцева Валентина	
МЕЖЭТНИЧЕСКОЕ ЯЗЫКОВОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ И ЯЗЫК КУЛЬТУРЫ НАРОДОВ	177
Мусаев Рамин	
ДИАЛОГ КУЛЬТУР И ЯЗЫКОВ В ЭПОХУ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	179
Салтанович Ирина	
ЦИФРОВАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ КАК СПОСОБ РЕАЛИЗАЦИИ САМООПРЕДЕЛЕНИЯ.....	181
Толкачев Сергей	
МУЛЬТИКУЛЬТУРНЫЙ ГЕРОЙ В СОВРЕМЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ ВЕЛИКОБРИТАНИИ.....	182
Ткалич Мария	
РОЛЬ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В ПЕРИОД МИРОВОГО КРИЗИСА ЭКСТРЕМИЗМА И РАДИКАЛИЗМА	184